

Program švedskog predsedavanja OEBS-om

2021

Predgovor

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju ponosi se svojim nasleđem. Istorijско je dostignuće to što je širok spektar zemalja uspeo da se okupi, u vremenu globalnog antagonizma i neslaganja, i ujedini oko skupa zajedničkih načela i obaveza. To je ono što smo mi – države učesnice od Vankuvera do Vladivostoka – uspele da postignemo usvajanjem Završnog akta 1975. godine u Helsinkiju. Petnaest godina kasnije, uspele smo da produbimo i ojačamo zajedničku posvećenost kroz Parisku povelju za novu Evropu.

Danas, u mnogo čemu, živimo u drukčijem svetu. Ali sukobi i političke krize i dalje predstavljaju izazov za našu zajedničku bezbednost, demokratska načela i održivi razvoj.

U isto vreme, povećale su se transnacionalne pretnje – uključujući terorizam, visokotehnološki kriminal i degradaciju životne sredine. Pandemija Kovid-19 takođe je dodatno opteretila naša društva.

Zajednički imenilac svim tim izazovima je ovo: održiva rešenja mogu se naći samo kroz međunarodnu saradnju. Zbog toga je od velikog značaja multilateralna platforma kao što je OEBS. Vreme je da se „vratimo na suštinu“ i prisetimo se naših zajedničkih pravila i sredstava koja smo stvorili da sprečimo i rešimo sukobe i krize, i da stvorimo bezbednost i za ljude i za države.

Predsedavajuća, ministarka spoljnih poslova, En Linde.

Autor: Kristijan Pohl/Regeringskansliet

Kao predsedavajuća, Švedska će naglasiti osnovne zadatke OEBS-a kao što su evropski bezbednosni poredak i OEBS-ov sveobuhvatan koncept bezbednosti i davanje doprinosa rešavanju sukoba.

Švedska teži tome da bude aktivna i konstruktivna država učesnica OEBS-a. Želeli bismo da iznesemo neka od pitanja na kojima možemo zajedno da radimo i tako unapredimo OEBS: da rodna ravnopravnost pomogne društvima da se razvijaju na otporan i prosperitetan način, da učešće žena u rešavanju sukoba dovede do održivijeg mira i da poštovanje

demokratskih načela i ljudskih prava – uključujući slobodu izražavanja i slobodu štampe – promoviše bezbednost i gradi temelj za ekonomski rast.

Počastvovana sam što mogu da preuzmem predsedavanje ovom izuzetno važnom organizacijom u 2021. godini. Moj cilj je da se, kao organizacija, prisetimo osnove koju smo stvorili i od koje možemo da nastavimo da se razvijamo – zajedno. **Radi se o našim obavezama i našoj bezbednosti. To je naš OEBS.**

Vraćanje na suštinu

Naš deo sveta se suočava sa velikim izazovima. Krši se međunarodno pravo, sukobi ostaju nerešeni sa izbijanjem nasilja ili agresijom koja traje, a međunarodne obaveze u pogledu ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava sve više se dovode u pitanje. Klimatske promene predstavljaju sve veću pretnju, a napredak po pitanju rodne ravnopravnosti je spor i nejednak. U isto vreme, na svom raspolaganju imamo najveću regionalnu organizaciju za bezbednost na svetu, stvorenu na posvećenosti i načelima koja, ako se primene, mogu da donesu mir i stabilnost našem regionu.

Švedska se raduje predsedavanju našem zajedničkom poduhvatu u OEBS-u u 2021. godini. Kao predsedavajuća OEBS-a, Švedska će svoju pažnju usmeriti na vraćanje suštini. Naglasak će biti na osnovnim zadacima OEBS-a: da brani evropski bezbednosni poredak, da se pridržava OEBS-ovog sveobuhvatnog koncepta bezbednosti i da doprinese rešavanju sukoba u skladu sa međunarodnim pravom.

Narod Švedske ima pravo da učestvuje u demonstracijama, ima pravo na slobodu govora i slobodu štampe, mogućnost da se slobodno kreće u prirodi i pravo da proverava one koji su na vlasti. Ta sloboda se tiče stvaranja jednakog društva. Petkom za budućnost je pokret koji je počeo avgusta 2018. godine, nakon što je petnaestogodišnja Greta Tunberg sedela ispred švedskog parlamenta svakog školskog dana tokom tri sedmice, da protestuje protiv nečinjenja po pitanju klimatske krize. Autor: Jan Lipka/imagebank.sweden.se

Svet u kom se poštuju uobičajena pravila bezbedniji je svet

Dekalog Završnog akta iz 1975. godine u Helsinkiju, obaveze predviđene Pariskom poveljom iz 1990. godine – zajedno sa svim OEBS-ovim načelima i obavezama – predstavlja osnovu evropskog bezbednosnog poretka. Radi se o vodećim načelima za koja smo se mi, kao države učesnice, obavezali da ćemo ih poštovati. Suverena jednakost, uzdržavanje od pretnje ili primene sile, poštovanje teritorijalnog integriteta i slobode zemalja da odluče o svojim bezbednosnim uslovima, kao i poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, neka su od tih osnovnih načela međunarodnog prava. Ona su otelotvorena, naravno, u Povelji Ujedinjenih nacija.

Pre deset godina, iznova smo potvrdili svoju obavezu u Komemorativnoj deklaraciji iz Astane. U interesu je celog OEBS-ovog regiona i njegovih stanovnika da ispoštujemo preuzete obaveze. One su naše zajedničko dostignuće i pitanja od neposrednog i legitimnog interesa za sve države učesnice. Svet u kom se te obaveze poštuju bezbedniji je svet.

Tokom švedskog predsedavanja, ta načela će predstavljati suštinu našeg rada. Ona će usmeravati naše aktivnosti na terenu, utvrđivanje naše agende u Stalnom savetu i naš pristup rešavanju sukoba u formatima u kojima je Predsedništvo OEBS-a uključeno. Politička odgovornost je važan deo rada OEBS-a.

Ljudska bezbednost– neraskidiva veza između bezbednosti država i bezbednosti građana

Odnosi između država samo su jedna strana bezbednosti: za svakodnevni život ljudi jednako su važni činioci poput političke sigurnosti, punog uživanja ljudskih prava, demokratije, vladavine prava, kao i ekonomska i ekološka sigurnost. Svi ti činioci su preduslovi za bezbedna i otporna društva, koja sa druge strane stvaraju veću bezbednost između država. OEBS-ov sveobuhvatni koncept bezbednosti to prepoznaje. Proteklih godina su demokratska načela i poštovanje ljudskih prava i sloboda nailazili na sve veće izazove u našem regionu, a pandemija Kovid-19 je povećala rizik od daljeg nazadovanja.

Pravo na slobodu mišljenja i izražavanja i sloboda medija ključni su elementi OEBS-ovog sveobuhvatnog koncepta bezbednosti i biće glavni prioriteti u ljudskoj dimenziji. Tokom švedskog predsedavanja, istaći ćemo i demokratske procese, građanski prostor i učešće kao presudne elemente za očuvanje i promovisanje poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, demokratije i vladavine prava.

U tom radu, akteri građanskog društva imaju važnu ulogu. Pitanja ljudskih prava, demokratije, vladavine prava i rodne ravnopravnosti biće uvedena u svaku agendu.

Svoj posao ćemo obavljati tako da podržavamo, a i dopunjavamo, važan posao koji obavljaju samostalne institucije, Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava, predstavnik za slobodu medija i visoki komesar za nacionalne manjine. Njihov rad je od presudnog značaja u pružanju pomoći državama učesnicama da poštuju i primenjuju obaveze i načela OEBS-a, jačaju i promovišu zaštitu ljudskih prava i sprečavaju sukobe pružanjem podrške demokratiji i slobodnim nezavisnim medijima i suzbijanjem i smirivanjem tenzija u vezi sa nacionalnim manjinama.

Pravilnik o ponašanju u pogledu vojno-političkih aspekata bezbednosti usmeravaće rad predsedavajućeg da bi se naglasio značaj obezbeđivanja demokratske, civilne kontrole nad oružanim snagama.

Posmatrači izbora tokom predsedničkih izbora u Severnoj Makedoniji, Skoplje, 5. maj 2019.

Autor: OEBS/ Marija Kokče

Napori koji se ulažu u rešavanje sukoba moraju se ubrzati, mehanizmi za izgradnju poverenja i sprečavanje sukoba postoje da bi se koristili

Doprinos rešavanju sukoba u regionu OEBS-a na osnovu naših uzajamno usaglašenih načela i obaveza biće na vrhu naše agende. U tom smislu, švedski predsedavajući će aktivno podržavati postojeće OEBS-ove formate i procese za rešavanje sukoba, uključujući i preko specijalnih predstavnika predsedavajućeg. Promovišaćemo jedinstvene terenske operacije OEBS-a. Njihov presudan doprinos će dobiti podršku i biti naglašen tokom terenskih poseta predsedavajućeg.

Među sukobima u regionu OEBS-a, sukob u i oko Ukrajine i dalje je najočigledniji izazov za evropski bezbednosni poredak. Kao predsedavajuća, Švedska prepoznaje presudan značaj Specijalne posmatračke misije u Ukrajini i nastojaće da doprinese tekućim naporima u Normandijskom formatu i Trilateralnoj kontakt grupi za održivo političko rešenje u skladu sa OEBS-ovim načelima i obavezama, uz puno poštovanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta i nezavisnosti Ukrajine unutar njenih međunarodno priznatih granica.

Na sličan način, aktivno ćemo učestvovati u međunarodnim diskusijama u Ženevi i srodnom Mehanizmu za sprečavanje i reagovanje na incidente (MSRI) u vezi sa Gruzijom, kao i u podršci Transdnjestrovskom procesu.

Kao predsedavajuća i stalni član Minske grupe, Švedska će podržati i napore kopredsedavajućih Minske grupe za rešavanje sukoba u Nagorno-Karabahu. Prošlogodišnje izbijanje oružanog sukoba, veliki broj poginulih i patnja ljudi naglasili su svojstven rizik od razvučenih, dugotrajnih sukoba u regionu OEBS-a.

Prošlo je deset godina od odluke u Viljnusu o „elementima ciklusa sukoba“. Godina 2021. daje priliku da se prisetime postojećih mehanizama za sprečavanje i rešavanje sukoba.

U svakom oružanom sukobu, pozvaćemo na poštovanje međunarodnog prava, uključujući i međunarodno humanitarno pravo. Podržaćemo mere za smanjenje humanitarnih posledica i zalagaćemo se za inkluzivan pristup.

Snažna multilateralna posvećenost Švedske prevešće se u ojačanu saradnju između UN i OEBS-a, kao i između EU i OEBS-a, ne samo u sprečavanju i rešavanju sukoba. Nastojaćemo da uspostavimo saradnju sa organizacijama građanskog društva. Švedska će dosledno raditi na poštovanju OEBS-ovog sveobuhvatnog koncepta bezbednosti, inkluzije i značajnog učešća žena i muškaraca u naporima da se reše sve faze ciklusa sukoba, kao i da se primeni Agenda za žene, mir i bezbednost. Ovo je od presudnog značaja za uspešno sprečavanje i ublažavanje sukoba, kao i za učvršćivanje mira po prestanku neprijateljskih delovanja.

Švedska će podržati napore u Forumu za bezbednosnu saradnju (FBS) kako bi se osiguralo da mere poverenja i izgradnje bezbednosti ostanu relevantne, uključujući i trenutnu situaciju kada se suočavaju sa izazovima.

Na isti način na koji OEBS može da bude delotvoran samo kada svako deluje savesno i u skladu sa evropskim bezbednosnim poretком, mere za izgradnju poverenja i bezbednosti (MIPB) će funkcionisati kako je predviđeno samo ako strane u ugovorima poštuju njihove odredbe i duh. Kao predsedavajuća, Švedska će nastojati da podrži važnu ulogu Ugovora o otvorenom nebu, važne funkcionalne MIPB.

MIPB, takođe, moraju da se prilagode promenljivim okolnostima. Kao predsedavajući, nastavićemo da podržavamo razgovore o predlogu za osavremenjivanje Bečkog dokumenta, sa ciljem da se povećaju transparentnost i predvidljivost i ojača poverenje između država o vojnim pitanjima. Smatramo da je strukturisani dijalog važna platforma koja bi doprinela tim razgovorima.

Učesnici tokom uvodnog zasedanja 25. Ministarskog saveta OEBS-a u Milanu, 6. decembar 2018.

Autor: ANSA/FLAVIO LO SKALCO

Uključiti celu populaciju – primena Agende za žene, mir i bezbednost i jednaka prava presudni su bezbednosni interesi

Dvadeset godina nakon usvajanja Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (RSBUN) i njenih naknadnih rezolucija, žene su i dalje u velikoj meri nezastupljene u sprečavanju i rešavanju sukoba, a uticaj sukoba na žene, muškarce, devojčice i dečake često nije u potpunosti prepoznat. Ovo važi i za region OEBS-a.

Tokom švedskog predsedavanja, daćemo prioritet primeni Agende za žene, mir i bezbednost. Radićemo na jačanju OEBS-a po pitanju proizvodnje podataka, analize i delovanja – ne samo u vezi sa sukobima – koje uzima u obzir rodnu ravnopravnost. Tokom posete operacijama na terenu, predsedavajući će posebnu pažnju posvetiti njihovom važnom radu u tom pogledu, kao i organizacijama na terenu koje se bave pravima žena.

Rodno ravnopravna društva, u kojima svi u celosti uživaju ljudska prava, bezbednija su i sa boljim mogućnostima za održiv, otporan i prosperitetan razvoj. Žene su neuporedivo više ekonomski ugrožene, a sigurnost potiče od jednakog učešća u ekonomskom životu. Ekonomsko osnaživanje je neophodno da bi se omogućilo i postiglo puno i delotvorno političko učešće žena u sprečavanju i rešavanju sukoba. Švedska će preuzeti rad u drugoj dimenziji sa ovim pitanjem kao važnim prioritetom. Usredsredićemo se na ekonomsko osnaživanje i značajno učešće žena, polazeći od odluke donete u Viljnusu 2011. godine.

Stvaranje otpornih i robusnijih društava za suzbijanje pretnji po bezbednost ljudi

Pretnje po našu bezbednost nisu samo vojnog karaktera, niti su nužno povezane sa sukobima između država. Da bismo suzbili pretnje od organizovanog kriminala i terorizma, visokotehnološke pretnje i uništavanje naše životne sredine, moramo da nastavimo da stvaramo snažna, otporna društva. U istom smislu, korupcija je pretnja koja podriva naša društva. Podstiče organizovani kriminal i sistematski preti održivom razvoju, demokratiji i bezbednosti. Švedska će nastaviti rad prethodnih predsedavajućih u borbi protiv korupcije i jačanju dobrog upravljanja. Unapređenjem demokratije, poštovanjem ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavine prava, društva mogu da postanu bezbednija.

Švedski predsedavajući će staviti akcenat na odnos između visokotehnoloških pitanja, bezbednosti i međunarodnog prava ljudskih prava. Cilj će nam biti napredak u sprovođenju mera za izgradnju poverenja u visokotehnološkom domenu.

Klimatske promene i degradacija prirode utiču na milione žena, muškaraca, devojaka i dečaka širom sveta i u regionu OEBS-a. Potrebno je posvetiti veću pažnju vezi između klimatskih promena i bezbednosti. Sprečavanje i izgradnja mira moraju da postanu klimatski osvešćeni, a naponi koji se ulažu u suzbijanje klimatskih promena moraju da uzmu u obzir sukobe. Saradnja na ekološkim pitanjima može da ima i pozitivne rezultate koji prevazilaze unapređenje lokalnog okruženja. Kao predsedavajući, nastavićemo i suzbijanju bezbednosnih izazova povezanih sa ekološkim i klimatskim promenama.

Obraćanje kapetana Ane Bjorson na zajedničkom sastanku Foruma za bezbednost i saradnju i Stalnog saveta. Autor: OEBS/ Miki Kroel.

Ministarka spoljnih poslova En Linde, kao dolazeća predsedavajuća, blizu mosta preko linije kontakta kod Stanitsia Luhanska na istoku Ukrajine, 3. mart 2020.

Autor: Ministarstvo spoljnih poslova/Johanes Danijelson.

O nama – švedsko predsedništvo 2021.

Predsedavanje se ne ogleda samo u onom što postignemo, već i kako to postignemo. Švedska će nastojati da radi na što inkluzivniji način i što efikasnije u smislu resursa. Želimo da vidimo aktivno učešće građanskog društva, think tenkova i istraživačkih ustanova. Oni mogu da iznesu važna stanovišta, doprinesu postizanju zajedničkih ciljeva i omoguće neformalni dijalog i saradnju koji podržavaju naše političke napore. Težićemo tome da budemo pristupačni, štedljivi i jasni. Ovo je, takođe, pitanje demokratije i legitimnosti – predsedavanje organizacijom mora biti ostvariv cilj za svih 57 država učesnica.

U doba kada je naša bezbednost suočena sa sve složenijim pretnjama, naša šansa da nešto zaista postignemo leži u dijalogu, saradnji, inkluziji i poštovanju usaglašanih načela. Držeći se naših obaveza zarad zajedničke bezbednosti, možemo da obezbedimo da OEBS zaista nešto postigne.

**NAŠE OBAVEZE.
NAŠA BEZBEDNOST.
NAŠ OEBS.**